

El treball en salut mental en un CEE. Un enfocament terapèutico-educatiu Cent anys de Vil·la Joana

Ramon Almirall, Josep Amorós i Enric Font (coordinadors)

Monografies de psicopedagogia i orientació 5

ÀÁF Àmbits de Psicopedagogia i Orientació, ACPO, CEE Vil·la Joana

Barcelona, 2023

DOI: <https://doi.org/10.32093/ambits.vi60504959>

Hi ha molts moments per fer una reflexió pausada i compartida sobre els diferents reptes que té l'educació i quins elements hi intervenen quan la pràctica educativa està lligada fermament als aspectes vinculats a la salut mental de l'alumnat atès. En aquesta circumstància hem viscut la gratificant coincidència amb un fet que ressalta per damunt de totes les condicions: l'escola d'educació especial Vil·la Joana ha complert cents anys d'existència. Durant aquest temps -cent anys!, aviat està dit- han tingut l'oportunitat de revisar i replantejar-se des de molts punts de vista el per què i el com de la seva acció educativa, sempre lligada als progressos que ha fet l'estudi de la salut mental i la seva relació amb la pràctica educativa en un centre de característiques tan específiques.

El CEE Vil·la Joana és un centre educatiu dedicat a l'atenció de l'alumnat amb trastorns mentals greus, trastorns de l'espectre autista i amb dificultats en la regulació de la conducta. Està format per un equip multidisciplinari, amb especialistes de diverses modalitats, que té cura i fa el seguiment personalitzat dels nens i nenes amb aquestes afectacions. Situat al cor del parc natural de Collserola, està ubicat en una zona boscosa en ple contacte amb la natura.

Per tal de ser consistents en la seva definició, cal pensar en les dimensions que constitueixen el funcionament d'aquest centre: el treball essencialment pedagògic que els fa ser pel damunt de tot una escola, la dimensió social de la seva atenció, donat que una bona part dels seus alumnes es troba en situacions de marcada vulnerabilitat i, en tercer lloc, l'aspecte clínic i terapèutic, amb els que s'hi destaca la característica diferencial amb la resta de la major part dels centres d'educació especial. A aquestes tres columnes cal afegir-hi tot el treball de col·laboració externa amb les institucions educatives ordinàries, gràcies a la qual es pot portar a terme un intens treball d'implementació de l'escola inclusiva i una incansable aportació de recursos a tot el personal docent que atén l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu a la resta de la nostra geografia. De fet, l'organització estructural d'aquest llibre respon a

aquestes quatre dimensions i és el producte de la intensa revisió i anàlisi de tots els elements que hi intervenen i s'hi tenen en compte.

El treball que realitza l'escola Vil·la Joana es basa en una sòlida aposta per la col·laboració en equip, on la comunicació, el debat i els acords col·lectius en son el pilar fonamental. Es fa un seriós treball de supervisió grupal entre tot el personal, fet que possibilita una estructura amb funcions clares a càrrec de cada professional, gràcies a la qual es poden prendre decisions sempre argumentades i pactades. El projecte de treball és àgil i ferm al mateix temps, basat en la teoria psicodinàmica, que possibilita les transformacions necessàries juntament amb el rigor intel·lectual que és sempre exigible. La solidesa de l'equip es manté, també, gràcies a la funció intermediària entre l'alumnat i la comunitat docent de l'escola, que manté l'equilibri en els objectius terapèutics, socials i estrictament educatius. Totes aquestes funcions, evidentment, són possibles a través de la intensa formació personal de cada membre de l'equip docent, la supervisió individual, d'equip i el treball d'anàlisi que cada persona va realitzant.

El llibre del què us parlem és el resultat d'un llarg procés de revisió i debat intern en el que han participat tots els membres de la institució, juntament amb l'acurat treball dels coordinadors de la publicació. Aquesta circumstància ha provocat que moltes de les conclusions inicials s'hagin revisat i l'ordenació de les idees obtingudes hagi obligat a una reestructuració constant i general dels continguts. De fet, aquesta tasca d'anàlisi i revisió dels principis i objectius del centre és l'exemple clar de la gran varietat d'esdeveniments que hi tenen lloc i la contínua dinamització de les valoracions que se'n fan sistemàticament.

Cal dedicar un generós agraïment a les persones que han col·laborat en l'escriptura dels capítols i als tres coordinadors del llibre, sense els quals difícilment hauria pogut sorgir en aquest format i ordenació de continguts. El seu treball ha estat clarament minucios i tolerant davant de tots els escrits rebuts i els has donat una unitat i correcció que ha dignificat seriosament el final de l'edició. És tan gran el nivell de debat i anàlisi de tot el que han recollit que, si aquest llibre s'hagués de tornar a fer, segur que tindria nous elements i incomptables matisos que ara no hi apareixen.

Jaume Forn i Rambla